

УДК: 636.03:636.085.55:636.52

Чудак Р.А., доктор с.-г. наук
Огороднічук Г.М., кандидат с.-г. наук
Шевчук Т.В., кандидат с.-г. наук
Пампушко О., магістрант
Вінницький національний аграрний університет
Чорнолата Л.П., кандидат с.-г. наук
Інститут кормів УААН

ПРОДУКТИВНА ДІЯ КОМБІКОРМІВ РІЗНОГО СКЛАДУ ПРИ ВИРОЩУВАННІ БРОЙЛЕРІВ

Результати досліджень показали, що використання комбікорму, виробленого за рецептом Інституту кормів УААН, дозволяє зменшити витрати кормів та одержати на 22,2% більше чистого прибутку, порівняно з комбікормом торгової марки „Мультигейн”.

Ключові слова: бройлери, сульфати, комбікорми, продуктивність, забійні показники, прибуток.

Збалансована годівля сільськогосподарських тварин є основним фактором зовнішнього середовища, який спричиняє вплив на обмінні процеси, стан здоров'я, відтворювальну здатність, продуктивність, якість продукції та економічну ефективність галузі.

Відомо, що найоптимальнішим варіантом годівлі є використання повнораціонних комбікормів. Проте, аби здешевити вартість корму, на птахофабриках комбікорми готують за власними рецептами.

Слід зазначити, що нині існує багато виробників, таких як: Таврійський комбікормовий завод, АТ “Київ-Атлантик Україна” під торговою маркою “Мультигейн”, ТОВ “Комплекс Агромар” та інші, які виготовляють комбікорми для годівлі курчат-бройлерів. Такі комбікорми мають повний набір не лише енергії, але й біологічно активних речовин, що повністю розкривають генетичний потенціал кросів.

Відомо, що мінеральні сполуки у раціонах використовуються у вигляді різних форм. Використання цих форм і зумовлює особливості засвоєння мінеральних речовин та їх вплив на продуктивність. Однією із форм застосування мінеральної підгодівлі є сульфати, які є життєво необхідними елементами для рослин і тварин. Вони також посилюють захисні механізми клітин і імуногенез тварин [3].

Фізіологічна потреба сільськогосподарської птиці у сульфатах не перевищує 3-5 мг/кг корму, що практично відповідає гарантованим добавкам, які рекомендовані сучасними нормативами годівлі птиці [1, 2].

Тому метою наших досліджень було вивчення продуктивних якостей курчат-бройлерів кросу «Кобб-500» при згодовуванні комбікормів торгової марки «Мультигейн» та спеціально розробленого комбікорму з сульфатами Інститутом кормів УААН.

Матеріал та методика досліджень. Дослідження проводилися у віварії

кафедри фізіології сільськогосподарських тварин при Вінницькому державному аграрному університеті на двох групах курчат-бройлерів (по 20 штук) кросу “Кобб-500”. Схема досліду наведена в таблиці 1.

Перша дослідна група під час зрівняльного та основного періодів одержувала повнораціонний комбікорм “Мультигейн”, а друга дослідна група повнораціонний комбікорм з сульфатами, виготовлений за рецептурою Інституту кормів УААН. Тривалість досліду – 49 днів, середня жива маса курчат на початку досліду – 45,4 г.

Таблиця 1. Схема досліду

Група	Тривалість періоду, дів		Кількість курчат, гол.	Особливості годівлі
	Зрівняльного	Основного		
1-дослідна	7	42	20	ОР (повнораціонний комбікорм «Мультигейн»)
2-дослідна	7	42	20	ОР (повнораціонний комбікорм з сульфатами) Інституту кормів УААН

Відомо, що для підтримання життєвих функцій, росту, високої продуктивності птиці потрібне постійне надходження в організм з кормом енергії, протеїну, жиру, вуглеводів, мінеральних та інших біологічно активних речовин. Тому раціон для годівлі курчат-бройлерів складався з врахуванням їх потреб у поживних речовинах з додаванням мінеральних речовин у вигляді солей сірчаної кислоти (сульфатів). Склад комбікормів, що застосовувались у годівлі піддослідної птиці наведено в таблиці 2.

Таблиця 2. Склад комбікормів для молодняку курчат-бройлерів

<i>Компоненти комбікорму «Мультигейн»</i>	<i>Компоненти комбікорму з сульфатами, розробленого Інститутом кормів</i>
<ul style="list-style-type: none"> – Зерно кукурудзи – Зерно пшениці – Соняшниковий шрот – Рибне борошно – Дріжджі кормові – Олія соєва – Ензим – Дикальційфосфат – Вапняк – Сіль кухонна – Вітамінно-мінеральна суміш – Кокцидіостатик – Антиоксидант – Інгібітор цвілі 	<ul style="list-style-type: none"> – Зерно кукурудзи – Зерно тритикале – Соєвий шрот – Соняшниковий шрот – Рибне борошно – Живина – М'ясо-кісткове борошно – Трикальційфосфат – Сіль кухонна – FeSO₄H₂O – CuSO₄H₂O – ZnSO₄7H₂O – KJ

При вивченні складу комбікормів встановлено, що вказані комбікорми подібні за хімічним складом (табл. 3).

Поживність комбікорму для першої та другої дослідних груп становила 0,92 кормових одиниці.

Таблиця 3. Хімічний склад комбікормів у розрахунку на натуральну речовину, %

Назва зразка	Суша речовина	Сирий протеїн	Сирний жир	Сура клітковина	Сура зола	БЕР	ОЕ, МДж
Комбікорм «Мультигейн»	89,12	18,38	4,80	2,86	7,64	55,44	10,61
Комбікорм + сульфати виробництва Інституту кормів УААН	90,59	19,50	5,53	4,44	7,25	53,87	10,75

Результати досліджень. У ході експерименту встановлено, що за живою масою курчата 2-ї дослідної групи значно поступалися птиці 1-ї групи, для годівлі яких використовували повнораціонний комбікорм “Мультигейн” (табл. 4).

Таблиця 4. Жива маса курчат-бройлерів, г, $M \pm m$, $n=20$

Вік курчат, діб	Група	
	1-дослідна	2-дослідна
7	167,6±5,43	164,8±5,33
14	316,9±10,43	316,8±7,56
21	625,9±14,76	512,6±17,66***
28	1168,7±25,30	893,5±34,04***
35	1694,6±49,83	1322,6±45,86***
42	2335,5±51,09	1828,9±70,57***
49	2637,1±67,34	2321,7±6,50***

Примітка: *** $P < 0,001$.

Так, починаючи з 15-денного віку до 49-денного віку між курчатами-бройлерами першої та другої груп спостерігається вірогідна різниця ($P < 0,001$) за показниками живої маси. У цілому жива маса курчат-бройлерів 2-ї дослідної групи яким згодовували комбікорм Інституту кормів була на 11,9% нижчою порівняно із курчатами 1-ї групи яких годували комбікормом виробництва “Мультигейн”.

Таблиця 5. Середньодобовий приріст живої маси курчат, г, $M \pm m$, $n=20$

Вік курчат, дів	Група	
	1-дослідна	2-дослідна
7	17,5±0,76	17±0,77
14	24,6±1,78	21,7±1,31
21	41,3±2,07	29,3±2,70**
28	77,1±4,15	53,6±4,64**
35	75,1±7,07	60,8±5,64
42	91,7±7,89	72,3±7,26
49	43,1±7,11	70,4±9,18*

Примітка: * $P < 0,05$; ** $P < 0,01$.

Середньодобові прирости у курчат 2-ї групи протягом усього періоду вирощування, за виключенням останнього тижня, були нижчими порівняно з приростами курчат 1-ї дослідної групи (табл. 5). У 15-21- та 22-28-денному віці ця різниця була вірогідною ($P < 0,01$).

У курчат-бройлерів 2-ї дослідної групи яким згодовували повнораціонний комбікорм Інституту кормів УААН передзабійна маса та маса непатраної туші були нижчими на 13,5% (табл. 6).

Таблиця 6. Забійні показники курчат-бройлерів, г, $M \pm m$, $n=4$

Показник	Група	
	1-дослідна	2-дослідна
Передзабійна маса	2652,5±75,1259	2294,75±52,9512*
Маса непатраної туші	2454±85,3144	2122±38,1444*
Маса кишечника	166,5±44,4886	165±12,6816
Маса напівпатраної туші	2287,5±119,0298	1957±47,2010
Маса ніг	122±12,0512	96±0,9439
Маса крил від ліктя	26,5±3,0404	26±1,6349
Маса патраної туші	2139±144,7813	1835±45,8800
Забійний вихід патраної туші, %	80,54±2,486	79,96±0,8383

Примітка: * $P < 0,05$; ** $P < 0,01$.

Забійний вихід у курчат-бройлерів 2-ї дослідної групи становив 79,96%, що на 0,6% менше порівняно з 1-ю дослідною групою.

При цьому дуже важливим є те, що комбікорми мають різну вартість. Так, вартість комбікорму “Мультигейн” становить 3,70 грн./кг, а комбікорму Інституту кормів – 2,35 грн./кг. Звідси виручка від реалізації курчат-бройлерів вирощених на комбікормі Інституту кормів на 22,2% вища порівняно з використанням комбікорму торгової марки “Мультигейн”.

Висновки. Отже, використання комбікорму виробленого за рецептом

Інституту кормів УААН дозволяє зменшити витрати на корми та одержати на 22,2% більше чистого прибутку.

Література

1. Братишко Н.І., Горобець А.І., Притуленко О.В., та ін. Рекомендації з нормування годівлі сільськогосподарської птиці. – Борки, 2005. – 99 с.
  2. Горобець А.И. Использование меди в кормлении птицы // Птахівництво: Міжвід. темат. наук. збірник // ІП УААН. – Харків, 2005. – Вип. 57. – С. 162-174.
  3. Недашківський В.М. Продуктивні якості курчат-бройлерів за різних рівнів обмінної енергії у комбікормі // Ефективне птахівництво. – 2008. – №1. С. 23.
-

Summary

Productive action of the mixed forages of different composition at growing of broilers / Chudak R.A., Ogorodnichuk H.M., Shevchuk T.V., Pampushko O., Chornolata L.P.

In the results of research it has been shown that using mixed forages produced according to the formula of the Institute of Forages of UAAN in comparison with that of "Multigain" trade mark allows to decrease fodder losses and get 22.2 per cent more of income.

Key words: broilers, sulfates, mixed forages, productivity, slaughter indices, income.